

Verslag van de najaarsbijeenkomst van het Skrjabin Genootschap, gehouden ten huize van de Stichting Gaudeamus op 19 oktober 2003 :

Om 13.30 uur waren de deuren van Gaudeamus geopend voor onze najaarsbijeenkomst. Sommige mensen kwamen wat later i.v.m. een afgesloten Amsterdamse binnenstad, waar een marathon plaatsvond. Hierdoor konden degenen die al aanwezig waren wat langer gezellig bijpraten onder het genot van een kopje koffie of thee. Uiteindelijk druppelden nog wat mensen binnen en ving het recital aan om 14.30 uur. Vice-voorzitter Louis Nijding heette iedereen welkom. Daarbij hield hij een inleiding over de tot stand gebrachte programmering, waarna hij de eerste solist aankondigde, de pianist Antal Sporck.

Foto: Ruud van Velsen

Antal Sporck gaf kort toelichting op de stukken die hij zou gaan uitvoeren, waaronder werk van Prokofjev. Hij vertelde onder meer dat het dit jaar Prokofjev-jaar is (het Gergiev-festival in september stond hier ook in het teken van, zie onze link op www.componisten.net/SkrjabinGenootschap) en dat hij altijd al graag werk van Prokofjev heeft willen spelen waarvoor dit dus een perfecte gelegenheid was! Antal opent met "Sarcasmes" (opus 17) van Sergej Prokofjev, dat bestaat uit de volgende 5 deeltjes: Tempestose, Allegro rubato, Allegro precipitato, Smanioso en Precipitosissimo. Al met al zeer innemende muziek van Prokofjev, die door ons erelid Hugo van Dalen in zijn boek 'Russische Muziek en Componisten' wordt aangehaald als Skrjabinist. Vervolgens gaat Antal bijna naadloos over in 3 etudes van Frédéric Chopin, opus 25 nr 12 in c-klein, opus 10 nr 3 in E-groot en opus 10 nr 4 in cis-klein, die hij vanwege Chopins 152-ste sterfdag werkelijk prachtig en met opvallend technisch meesterschap uitvoert! Hierna geeft Antal uitleg over de 7e sonate (ook wel "Witte Mis")* uit 1911 van Aleksandr Skrjabin. Hij vertelt dat de sonate bestaat uit

twee thema-elementen die constant terugkeren. Als je de sonate voor het eerst hoort lijkt het het allemaal heel grillig, maar als je het analyseert zit er een enorme logica in; dat bleek inderdaad zo! Als laatste werk speelde Antal Sporck de 7e sonate van Prokofjev, waarvan het eerste deel (Allegro inquieto) een martiaal thema heeft. Deze sonate bestaat verder uit de delen Andante caloroso en Precipitato. Na de laatste noot van dit indrukwekkende stuk kon Antal een warm applaus in ontvangst nemen, plus een mooie bos bloemen en een antiquarisch Skrjabin-bulletin.

En toen was er pauze... bij een drankje en een hapje werd er flink wat afgepraat door iedereen; het was erg gezellig en voor velen een feest van herkenning! De Noorse pianist Hakon Austbø, voormalig voorzitter van ons Genootschap, was ook van de partij; hij is een geweldige Skrjabin-vertolker en uiteraard een echte liefhebber van deze muziek!

* * *

Foto: Ruud van Velsen

Na de pauze gaf Louis weer een korte uitleg over het tweede deel van het programma, ditmaal verzorgd door altviolist Mikhail Zemstov en pianiste Anastasia Safonova; zij vormen al enige tijd een muzikaal duo. Als eerste werk speelden Zemstov en Safonova 3 miniatuurtjes van Aleksandr Skrjabin, prachtig bewerkt voor altviool en piano (het origineel is voor piano solo), bestaande uit: Desire (opus 57 nr 1), Mazurka (opus 40 nr 2) en Prélude (opus 11 nr 2). Daarna voerde dit schitterend klinkende duo de eerste sonate voor altviool en piano uit van Nikolai Roslavets, die bekend is als Skrjabinist vanwege zijn gebruik van het z.g. Synthetisch-akkoord. Wat een muziek, wat een muziek; schitterend!

Hierna gaf Mikhail Zemstov het muzikale woord aan zijn pianist/begeleider Anastasia Safonova. Zij heeft mij tot tranen geroerd met haar uitvoering van 7 preludes voor piano solo van Sergej Rachmaninov (die na het sterven van Skrjabin in een depressie geraakte, maar daar weer uit kwam door het uitvoeren van Skrjabin's pianomuziek). Anastasia speelde van Rachmaninov: opus 32 nr 10 in b-klein, opus 32 nr 5 in G-groot, opus 32 nr 6 in f-klein, opus 23 nr 6 in Es-groot, opus 23 nr 7 in c-klein, opus 23 nr 3 d-klein en opus 23 nr 2 in Bes-groot.

Foto: Ruud van Velsen

Voor het laatste werk verscheen Zemstov weer ten tonele om samen met Anastasia Safonova de "Melodia" voor altviool en piano te spelen, een werk van Evgeni Zemstov (1940), de vader van Mikhail. Een prachtige compositie, die zeer bezielend werd uitgevoerd door de twee Russische solisten!

Na een uitbundig applaus van het enthousiaste publiek kregen ook Mikhail en Anastasia een bos bloemen en een antiquarisch Skrjabin-bulletin, waar ze zich gelukkig mee toonden. Het was weer een geweldige bijeenkomst, met name omdat het programma zo uiteenlopend was! Een feest voor de oren was het!

In april 2004, zullen we op zondagmiddag de 25^e het 89^e sterfjaar van ons aller Aleksandr Skrjabin herdenken...

02-11-2003, Hoek van Holland
Marlies Roerade, vice-secretaris.

* De bijnaam Witte Mis voor de 7e sonate is origineel. Skrjabin vond dat dit stuk de reis naar het hogere, het 'Witte' goed verklankt. De menselijke worstelingen die duidelijk te horen zijn in het eerste thema, leiden uiteindelijk tot de verlossing die in de laatste paar maten te horen is: de laatste trillers omhoog (naar het 'hogere leven' dus) zijn op een akkoord dat aan de basis plotseling een grote tert kent i.p.v. een kleine, zoals dat in het hele stuk het geval was. De verlossing wordt dus uiteindelijk in deze sonate bereikt, datgene waar Skrjabin zijn hele leven naar op zoek was, en ook datgene wat hij uiteindelijk met zijn Mysterium hoopte te bereiken.

Maar kenners, analisten en dat soort mensen troffen al snel in de 9e sonate een donkerder sfeer aan, meer een tocht die weer in de diepte eindigt, en niet de verrijzenis van de 7e sonate. Daarom vond men de tegenovergestelde bijnaam, nl. de Zwarte Mis, een geschikte voor deze sonate. Wie deze naam bedacht heeft is mij niet bekend. Het enige wat ik weet is dat de titel Witte Mis wel origineel is, en dat past ook binnen het ideaalbeeld van Skrjabin, het zoeken naar de verlossing, en dat de bijnaam Zwarte Mis niet origineel is.

Antal Sporck.